

Deontologie și Integritate academică

6. ÎNTRE MODELUL INTEGRITĂȚII ȘI MODELUL CONFORMITĂȚII.

ETICA UNIVERSITARĂ LA UNIVERSITATEA NAȚIONALĂ DE ARTE DIN BUCUREȘTI

Etica vocației și Etica datoriei

- ▶ În ceea ce privește etica academică, putem distinge două direcții principale de urmat:
 - ▶ 1. Etica vocației - orice sistem de norme și valori etice în care se pune accentul pe *componenta integrității*.
Etica vocației implică o dezvoltarea unor habitusuri comportamentale și interiorizarea normelor etice, astfel încât deciziile etice să fie luate *din datorie*, nu doar *conform datoriei* și de frica pedepselor.
 - ▶ 2. Etica deontologică - orice sistem de norme și valori etice în care accentul se pune pe latura deontologică.
Etica deontologică asigură un *comportament moral de conformitate*, indiferent de opiniile și convingerile personale ale agenților și pacienților implicați.

Etica artistică în calitate de etică vocațională

- ▶ Etica artistului creator este ceea ce am numit o „etică a virtuții” sau „etică vocațională”, deoarece artistul urmărește împlinirea propriei vocații nu conformarea cu un set de reguli exterioare.
- ▶ Ca în toate eticile de tip vocațional, și în etica artistică avem o *dominanță a componentei integrității în raport cu componenta deontologică*
- ▶ Ideea de **integritate** configurează toate valurile-scop urmărite de artist.
- ▶ **Integritate** = o sumă de calități morale legate de corectitudine, sinceritate și fidelitate față de semenii tăi și față de tine însuși.
- ▶ Un artist, în calitate sa de artist, posedă însușirea morală de a fi integru, în primul rând în raport de valorile și crezurile sale artistice.

Valori-scop ale eticii artistice

- ▶ Valori scop - acel set de valori către care orice comportament moral tinde. Suma valorilor-scop urmărite într-o anumită profesie configurează un *ideal*.
- ▶ Valorile-scop ale eticii artistice pot fi regăsite în *idealul artistului ca om de geniu*, prezent în filosofia europeană încă din perioada modernă.
- ▶ Putem identifica trei valori-scop principale ale eticii vocațional-artistice:
 - ▶ 1. Autenticitatea - ideea că creația artistică trebuie să urmeze un impuls interior al artistului, nu o „modă” sau un „trend” exterior.
 - ▶ 2. Demnitatea - dorința irepresibilă de a fi recunoscut ca om de valoare și, deopotrivă, ca artist „bun”.
 - ▶ 3. Recunoașterea de sine - afirmarea unicității individuale și a personalității creatoare

Sursele valorilor-scop ale eticii artistice

- ▶ Sursa ultimă a celor trei valori-scop tocmai menționate este concepția despre artă și artist specifică modernității, care este în mod exemplar sistematizată în sistemul artelor frumoase.
- ▶ Conform acestei concepții, artistul este un *om de geniu înzestrat cu talent*, care își pune toată energia în slujba dezvoltării vocației sale artistice.
- ▶ Pentru artist, *talentul* este cel ce îndrumă acțiunile sale, *atât din punct de vedere estetică, cât și din punct de vedere etic*.
- ▶ Artistul nu acționează după principiile rațiunii practice și a legii morale surprinsă de formulele imperativului categoric kantian, ci adoptă *comportamente în acord cu înzestrările sale naturale pe care, cu orice preț moral, simte imperios să le onoreze în opere de artă*.

Structura organizațiilor și implementarea eticii în UNArte

- ▶ În principiu, organizațiile instituționale (cum este UNArte) sunt structurate pe trei paliere:
 - ▶ 1. Statusuri - poziții ocupate în ierarhia de funcții organizaționale
 - ▶ 2. Roluri - comportamente prestabilite prin norme explicite
 - ▶ 3. Birocrație - mecanisme de relaționare a diverselor birouri din cadrul unei organizații atât reciproc, cât și cu exteriorul.
- ▶ Birocrația are cinci caracteristici fundamentale:
 - ▶ 1. Autoritate ierarhică
 - ▶ 2. Comportament reglementat la toate nivelurile
 - ▶ 3. Angajarea cu remunerație
 - ▶ 4. Separarea sarcinilor
 - ▶ 5. Resurse puse la dispoziție de instituție

Etica artistică și etica instituțională la UNArte

- ▶ În context instituțional, etica artistică trebuie să fie îmbinată cu o etică instituțională în care latura deontologică este mai pregnantă.
- ▶ Universitatea Națională de Arte din București a respectat în mod constant încă de la înființare etica artistică, centrată pe încurajarea dezvoltării talentului și înclinațiilor naturale ale studenților.
- ▶ Cu toate acestea, *idealurile, principiile și valorile morale constitutive modelul integrității etice s-au conservat și adaptat la „vremuri”*, în ciuda schimbărilor de natură organizațională și instituțională a UNArte.
- ▶ Odată cu aderarea la Procesul Bologna și la Uniunea Europeană, UNArte a trebuit să adopte un *cod deontologic*, aliniat la cerințele Uniunii Europene, care să reglementeze comportamentul etic al tuturor celor implicați în procesul de învățământ.

Activitatea artistic-instituțională - între creație și cercetare

- ▶ Odată cu implementarea procesului Bologna și a regulilor UE privitoare la instituțiile de învățământ, statutul studenților și profesorilor Universității Naționale de Arte s-a schimbat.
- ▶ Conform acestor reglementări, artistul care dorește să urmeze o carieră academică nu mai trebuie să se ocupe doar de creația artistică, ci și se cercetarea științifică.
- ▶ În cadrul **creației artistice**, artistul se află în competiție cu posibilitățile creative proprii, cu talentul său orientat spre *exprimarea liberă și personală a unicității sale*.
- ▶ În **cercetarea științifică**, artistul este obligat se integreze într-o comunitate disciplinară (profesională) internațională și impersonală, ce se conduce după reguli exprimate în legi și norme juridice și, deopotrivă, în coduri de conduită etică